

Trementinaires

L'ofici de trementinaire se situa en el moment en que la pressió demogràfica de mitjans del segle XIX va provocar l'èxode estacional de molts homes i dones d'aquestes valls cap a zones més riques. I en aquest marc de desmembració social moltes dones de la vall es van dedicar a extreure de la terra aspra i poc agraïda un medi per sobreviure a les transformacions d'una Catalunya per on, tot caminant i carregades d'herbes i olis, anirien "guarint i curant tots els mals". La coneixença de les plantes, les seves virtuts medicinals i els processos d'elaboració de remeis ancestrals adquirits per transmissió oral, varen ésser, entre altres, els factors que les

varen motivar a exercir aquest nou ofici. El seu nom el deuen a la trementina, el remei que més popularitat els va donar. Aquest ofici va absorbir la major part de la població femenina de la vall durant més de cent anys. L'últim viatge el va fer la Sofia d'Ossera, l'any 1982. Marxaven un o dos cops l'any i podien ser fora des de tant sols uns dies fins a quatre mesos. La majoria de les trementinaires seguien sempre la mateixa ruta, ja que la major part de les masies on anaven esdevenien els clients d'any rere any. No acostumaven a entrar a les grans ciutats ni freqüentaven els mercats per vendre els seus remeis ja que utilitzaven una relació més personal i directa amb la gent.

Pobles a visitar:

Adraén: És el poble més alt de la Vall de la Vansa. Hi destaquen les cases enfilades sobre un escarpat turó on antigament hi havia un castell. Hi trobem l'església parroquial de Sant Martí i la capella de Sant Salvador, situada al peu del Cadí.

Cornellana: Enfilat al vessant solell del Cadí, és un cuidat poble de muntanya. Es pot visitar l'església de Sant Pere, on trobarem un conjunt retaulístic que forma part del conjunt de retaules gòtics restaurats recentment a la vall. Com a curiositat, al segle XIX una esclavissada va destruir algunes cases del poble, i per protegir-lo de nous despreniments van plantar arbres a la tartera.

Fórnols: Les seves cases es troben agrupades entorn de l'església parroquial de Sant Climent, també amb un retaule gòtic. També hi ha la capella barroca del Roser i les restes de l'antic castell.

Josa de Cadí: És un dels pobles més pintorescos de la Vall de la Vansa; destaca la peculiar disposició sobre un punxegut turó que sobresurt enmig de la vall. S'hi celebra la festa dels Càtars, el primer diumenge d'agost.

Montargull: Situat a la vall, a tocar del riu de la Vansa, trobem l'església romànica de Sant Jaume.

Ossera: Ubicat en un característic turó visible des de gran part de la vall, és conegut pels seus artesans, gent que van salvar el poble de l'abandó, i que li han donat vida a través de l'elaboració de diversos productes en relació amb l'entorn, i que ofereixen visites guiades. Es pot visitar també el retaule de Sant Martí de l'església de Santa Julita i Sant Quiro.

Padrinàs: Sobre un turó entre dues petites valls, amb bones vistes.

Sant Pere: Petit poblet on destaca l'església romànica que dona nom al poble.

Sisquer: Un altre nucli de la vall amb estrets carrerons interiors, en un indret molt assolellat. Hi trobem l'església romànica de Sant Romà i més apartada del poble l'església de Sant Julià dels Garrics, amb el retaule gòtic del segle XVI.

Sorribes: Cap del municipi de la Vansa i Fórnols, destaca l'església parroquial de Sant Martí i l'espai la Vansa, un lloc de trobada veïnal, i un centre turístic molt complet.

Tuixent: Cap del municipi de Josa i Tuixén, és el poble més important de la vall. Es pot visitar el conjunt urbanístic,

el Museu de les Trementinaires i el Parc de les herbes remeieres, especialment a l'estiu. Es recomana també el retaule de factura popular de finals del segle XVI de Sant Martí de Tuixent, a l'església parroquial.

Estació d'esquí de fons: Una de les estacions d'esquí de fons més importants del Pirineu Català, on a banda d'oferir diverses activitats d'hivern, es pot gaudir d'una panoràmica única del Pirineu.

La ruta proposada:

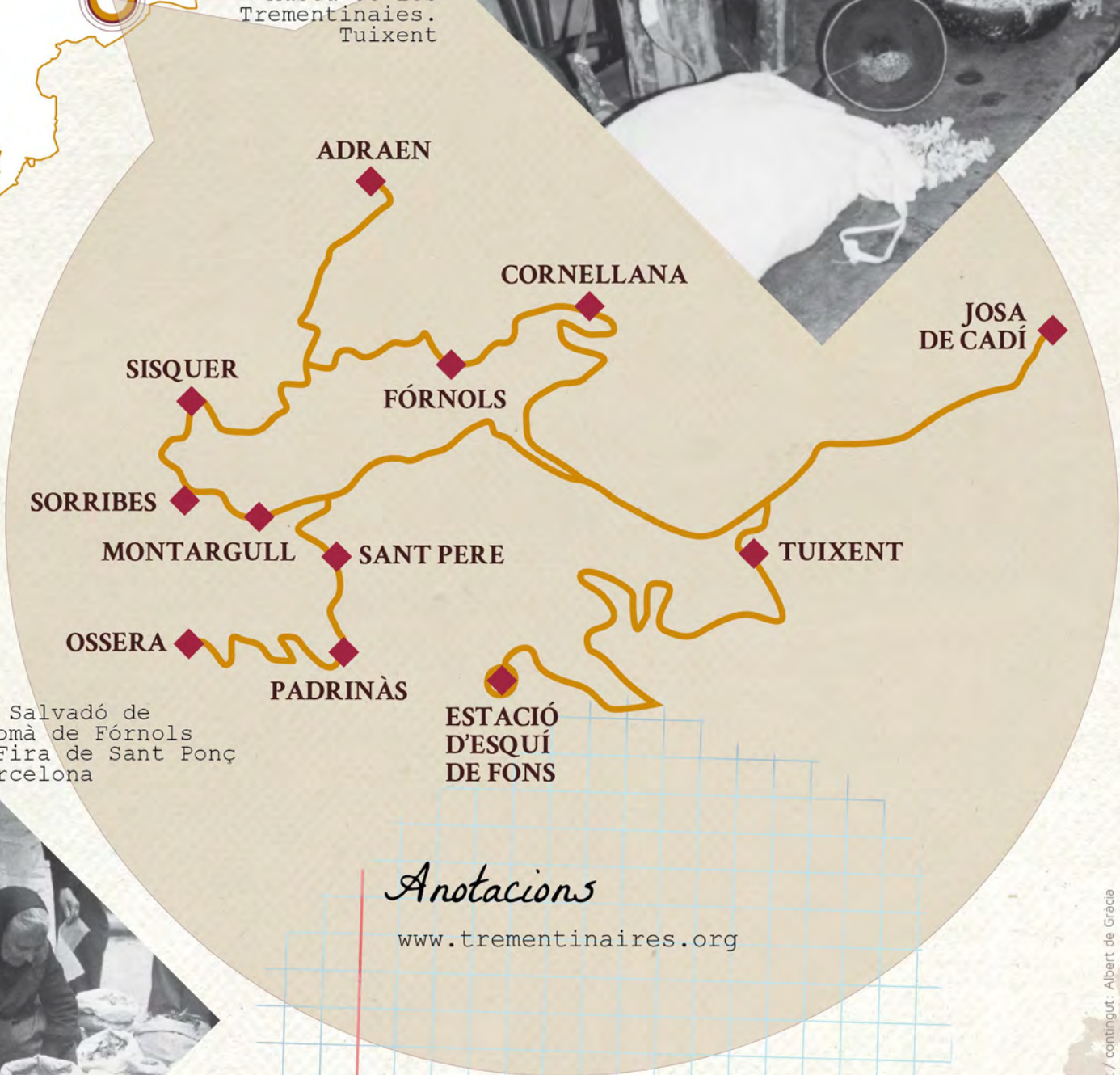
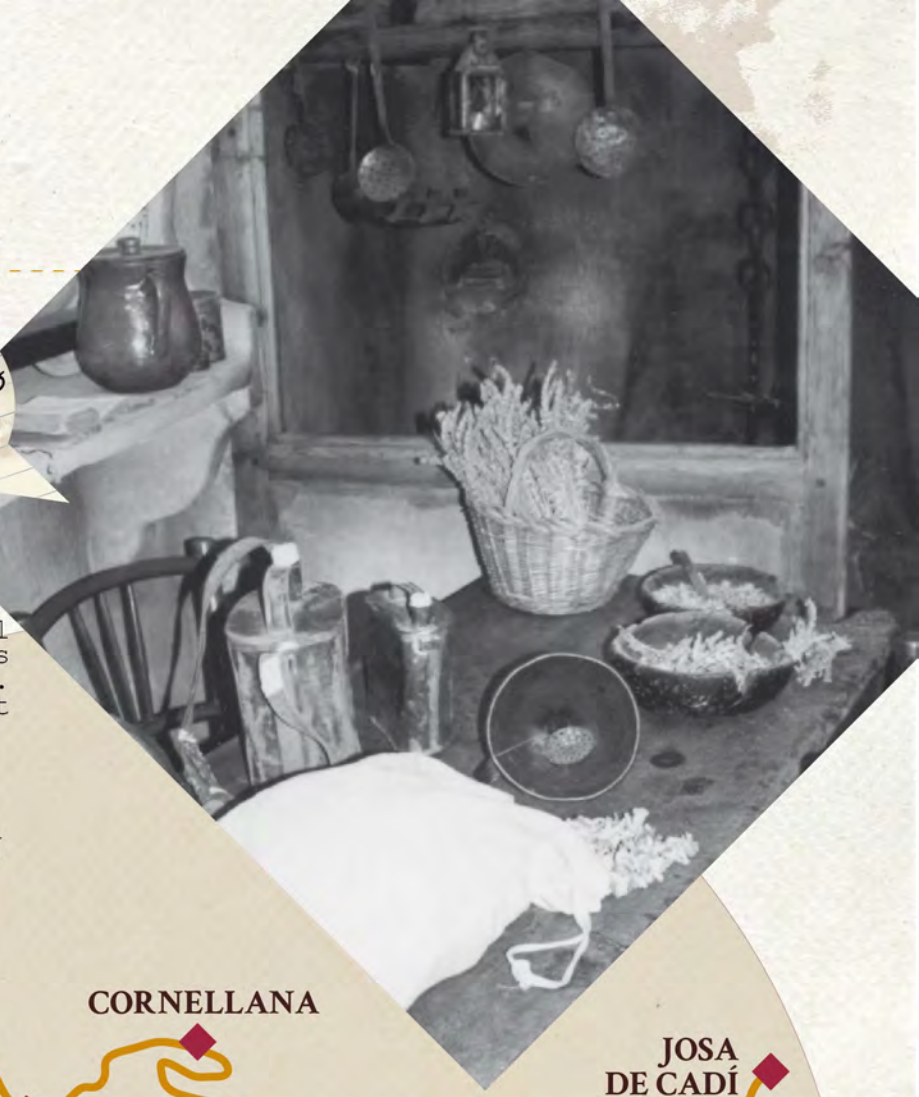
El Planells de Sastró

Aquesta ruta ens durà a visitar la vall de la Mola i descobrir la flora d'aquest entorn. Sortim de Tuixent pel camí senyalitzat que va paral·lel a la carretera que porta a Sant Llorenç de Morunys. Arribats al riu de la Mola continuarem pujant pel camí, on anirem trobant indicadors de les diverses plantes i arbres que hi ha. Arribarem finalment a l'àrea de pícnic de la vall, on tenim l'opció de tornar pel mateix camí, o bé seguir la pista per l'altra banda del riu fins a la carretera de Tuixent.

LA RUTA

Trementinaires

Maria Salvadó de Cal Romà de Fòrnols a la Fira de Sant Ponç de Barcelona

Anotacions

www.trementinaires.org

Consell Comarcal de l'Alt Urgell

PLA per a la IGUALTAT d'oportunitats

Consorci d'atenció a les persones de l'Alt Urgell

Generalitat de Catalunya Institut Català de les Dones